

Inwestycje na rynkach afrykańskich

Przewodnik inwestycyjny opracowany przez Kancelarię Macedo Vitorino & Associados przy współpracy z Wydziałem Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Lizbonie

MACEDO VITORINO & ASSOCIADOS
Sociedade de Advogados, RL

AMBASADA RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ W LIZBONIE

WYDZIAŁ PROMOCJI
HANDLU I INWESTYCJI

[Kancelaria Prawna Macedo Vitorino & Associados](#) powstała w 1996 roku i specjalizuje się w doradztwie prawnym dla klientów krajowych i zagranicznych w poszczególnych sektorach działalności, m.in. w sektorze finansowym, telekomunikacyjnym i energetycznym a także w inwestycjach w Afryce.

Od momentu powstania Macedo Vitorino & Associados ściśle współpracuje z najbardziej prestiżowymi kancelariami prawnymi w Europie i Stanach Zjednoczonych, co pozwala nam doradzać w operacjach międzynarodowych szybko, profesjonalnie i efektywnie. Kancelaria Macedo Vitorino & Associados, cytowana jest przez jedenaście z osiemnastu międzynarodowych portali, zajmujących się rankingami firm świadczących usługi prawne. Nasza skuteczność podkreślają m.in: IFLR 1000 "Project Finance", "Corporate Finance" oraz "M&A".

W celu uzyskania szerszych informacji o działalności Kancelarii Macedo Vitorino & Associados prosimy odwiedzić naszą stronę internetową www.macedovitorino.com lub skontaktować się z nami telefonicznie lub e-mailowo.

Tel: (351) 21 324 1900 - Fax: (351) 21 324 1929

E-mail: ebento@macedovitorino.com

[Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Lizbonie](#) jest placówką Ministra Gospodarki, działająca w ramach polskiej placówki dyplomatycznej w Portugalii, której celem jest wspieranie polskich firm, w tym w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw w procesie internacjonalizacji na rynku portugalskim, a także udzielenie pomocy firmom portugalskim, zainteresowanym importem polskich towarów i usług lub inwestycjami w Polsce.

Zachęcamy do współpracy z nami, w tym celu prosimy o kontakt telefoniczny na numer (00351) 213013327 lub mailowy na adres lisboa@trade.gov.pl, jak również zachęcamy do odwiedzenia naszej strony internetowej www.lisbon.trade.gov.pl.

Informacje zawarte poniżej nie powinny być traktowane jako profesjonalne doradztwo. Jeżeli są Państwo zainteresowani uzyskaniem porady prawnej w podobnych sprawach, prosimy o kontakt z prawnikami Kancelarii, z których usług zwykle Państwo korzystają.

Jeśli są Państwo Klientem Macedo Vitorino & Associados, prosimy skontaktować się z nami, dzwoniąc lub pisząc pod numery zamieszczone powyżej.

Spis treści

1. Wstęp.....	1
2. Angola.....	1
2.1. Gospodarka.....	1
2.2. Inwestowanie	1
2.3. Tam warto inwestować.....	2
2.4. Podsumowanie.....	3
3. Mozambik.....	3
3.1. Gospodarka.....	4
3.2. Tam warto inwestować.....	4
3.3. Podsumowanie.....	5

1. Wstęp

Bez wątpienia jednym z najbardziej atrakcyjnych miejsc na inwestycyjnej mapie globu jest dzisiaj Afryka. Ten nie do końca odkryty przez inwestorów „zakątek” z każdym rokiem przyciąga coraz to większą ich rzeszę. Ogromna dynamika rozwoju rynku, bogactwo surowców naturalnych oraz środowisko sprzyjające inwestycjom, zachęcają zagranicznych inwestorów. W których zatem rejonach kontynentu najlepiej inwestować? Jaka branża i gdzie przyniesie nam największy zysk? Poniżej przedstawione zostaną afrykańskie państwa portugalskojęzyczne, odznaczające się największymi możliwościami inwestycyjnymi.

2. Angola

Republika Angoli to kraj położony w południowo-zachodniej części kontynentu afrykańskiego. Od północy graniczy z Demokratyczną Republiką Kongo, od wschodu z Zambią, a od południa z Namibią. Zachodnią jej część oblewają natomiast wody Oceanu Atlantyckiego. Długość linii brzegowej kraju liczy ponad 1 600 km. W 2011 roku Angolę, oficjalnie zamieszkiwało ponad 19 mln obywateli, jednak liczba ta może być większa, gdyż część mieszkańców nie jest ujęta w żadnym rejestrze.

Do 1975 kraj był pod kontrolą Portugalii, najpierw jako kolonia, potem jako terytorium zamorskie. Głównym bogactwem kraju bezdyskusyjnie są złoża naturalne, przede wszystkim w ropa naftowa, gaz, złoto, miedź i diamenty. Występują tu także rudy żelaza, fosforyty oraz uran.

2.1. Gospodarka

Panujący od kilku lat światowy kryzys gospodarczy dotkliwie doświadczył wiele krajów, między innymi byłego angolskiego ekskolonizatora - Portugalie. Angola natomiast z roku na rok poprawia swoje wyniki finansowe i cieszy się coraz większą ilością zagranicznych inwestycji. W 2012 roku, wzrost PKB tego kraju wyniósł 5,8 %, co daje mu pozycję jednej z najszybciej rozwijających się gospodarek w Afryce. Prognoza na najbliższe lata jest dość optymistyczna i spekuluje się wzrost na poziomie 7%. Produkcja ropy naftowej i jej przetworów generuje około 85% PKB Angoli, natomiast kolejne 5% dochodu pochodzi z wydobycia diamentów. Zasoby oleju napędowego w tym kraju szacowane są według różnych źródeł, od około 3,1 mld baryłek, nawet do ponad 9 mld baryłek. Każdego dnia wydobywa się tam ponad 2 mln baryłek ropy naftowej, co plasuje to państwo (zaraz po Nigerii) w czołówce największych wydobywców tego surowca w Afryce.

2.2. Inwestowanie

W związku z powyższym, Angola uchodzi za bardzo atrakcyjny region dla inwestorów z całego świata. W 2003 roku angolski rząd powołał do życia Narodową Agencję do spraw Inwestycji Prywatnych - ANIP (*Agência Nacional para o Investimento Privado*). Jej głównym zadaniem jest wspieranie i nadzorowanie zagranicznych inwestycji na

terenie Angoli. Z perspektywy inwestora, istotnym jest fakt, iż tamtejsze prawodawstwo określa sektory będące dla kraju priorytetem, a inwestorzy działający w nich, uprawnieni są do wielu przywilejów (w tym do zwolnień celnych i podatkowych). Sektory sklasyfikowane jako ważne dla angolskiej gospodarki to rolnictwo, budownictwo, energetyka, gospodarka wodna, infrastruktura, turystyka i hotelarstwo, przemysł przetwórczy oraz górnictwo. Zaznaczyć jednak należy, że zakres przywilejów determinowany jest wartością inwestycji oraz jej rodzajem i lokalizacją. Kraj podzielony został na trzy strefy, które odzwierciedlają ogólny rozwój gospodarczy regionu. Niewątpliwie najwięcej przywilejów zyskają inwestorzy lokujący swój kapitał w najslabiej rozwiniętej strefie C (np. prowincja Huambo, Bie, Mexico, Malanje, Zaire), nieco mniej w średnio rozwiniętej strefie B (między innymi prowincja Bengo, Uige, Kwanza Sul, Lunda Norte, Luanda Sul). Najmniej przywilejów przypadnie inwestycjom w rejonie Luandy, Bengueli oraz Huili (wszystkie w strefie A). W projektach związanych z infrastrukturą telekomunikacyjną oraz usługami pocztowymi zastrzeżony jest większościowy udział państwa.

Warto zaznaczyć, iż przedsięwzięcia o wartości powyżej 100.000 USD podlegają obowiązkowemu zgłoszeniu do ANIP, która pobiera opłatę manipulacyjną w wysokości 150 USD. Instytucja pomaga jednak w opracowaniu obowiązkowej dokumentacji, a także wydaje decyzję w sprawie konkretnej inwestycji. Projekty o wartości powyżej 5 mln USD muszą być dodatkowo zatwierdzone przez angolską Radę Ministrów. Przedsięwzięcia związane z budową dróg, mostów, elektrowni oraz z górnictwem, muszą być zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska. Ponadto, każdy zagraniczny inwestor zobligowany jest, aby co najmniej 70% załogi stanowili lokalni mieszkańcy. Ciekawym rozwiązaniem jest fakt, iż zarobki zatrudnionych w danej firmie obcokrajowców i Angolczyków, zajmujących podobne stanowiska, muszą być porównywalne.

Od kilku lat władze Angoli, prowadzą zakrojone na szeroką skalę prace w celu ograniczenia barier administracyjnych związanych z inwestycjami zagranicznymi. Jednak polityka tzw. Jednej Kolejki, która miała znacząco przyspieszyć proces rejestracji inwestycji, nadal nie jest wystarczająco wydajna.

2.3. Tam warto inwestować

Jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki jest w Angoli szeroko rozumiane budownictwo. Boom związany jest przede wszystkim z powojenną reorganizacją kraju (między innymi z przesiedleniem ludności oraz powrotem uchodźców) oraz zniszczeniami jakie wtedy nastąpiły. Z możliwości jakie daje tamtejsze ustawodawstwo, skorzystały także polskie firmy. Jedną z sopockich spółek jest wykonawcą przy budowie Instytutu Nauk Morskich w Namibe, która jest pierwszą tego typu inwestycją w rejonie Afryki Subsaharyjskiej.

Wiele możliwości można także upatrywać w dziedzinie inwestycji drogowych. Od kilku lat rząd Angoli inwestuje każdego roku w rozwój szlaków komunikacyjnych

ponad 4 mld USD. Chodzi tutaj o projekty drogowe, kolejowe, lotnicze, a także rozwój transportu morskiego.

Potencjał Angoli jest ogromny. Większość mieszkańców zajmuje się rolnictwem, dlatego też istnieje duże zapotrzebowanie na sprzęt rolniczy oraz różnego rodzaju chemikalia związane z uprawą roślin. W ostatnich latach, dzięki pomocy ONZ, rząd podjął działania w celu reaktywacji plantacji kawy oraz eukaliptusa, cyprysa i sosny. Gwałtowny wzrost tempa wzrostu gospodarczego doprowadził do znacznego zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną. Oznacza to, że branża elektryczna w Angoli ma ogromny potencjał rozwoju. Pomimo globalnego kryzysu finansowego, obecny wzrost popytu na energię szacuje się na 12% w skali roku. Rozwój przemysłu elektrycznego jest niezbędny, aby zmniejszyć bariery inwestycyjne oraz nadażyć za nabierającą tempa gospodarką.

Niewątpliwie perspektywy rozwoju można także upatrywać w sektorach takich jak przemysł maszynowy oraz chemiczny.

2.4. Podsumowanie

W dniu 6 maja 2013 roku, Angola i Polska podpisały porozumienie o dialogu politycznym, który ma na celu ożywienie nie tylko wymiany gospodarczej między państwami, ale także do pogłębienia relacji i współpracy na wszystkich płaszczyznach wspólnego zainteresowania obu krajów. Dokument został podpisany przez Sekretarza Stanu Spraw Zagranicznych Angoli - Angelę Bragança oraz Wiceministra Spraw Zagranicznych RP - Beatę Stelmach. Porozumienie umożliwia trwały i dynamiczny mechanizm dialogu Polski i Angoli.

Angola, kraj odznaczający się ogromną dynamiką rozwoju gospodarczego, może być doskonałym miejscem rozwoju także polskich firm. Podejmowane w ostatnim czasie działania polityczne, z pewnością pomagają i są niejako „zaproszeniem” do współpracy i inwestycji w tym rejonie świata.

3. Mozambik

Państwo to położone jest w południo-wschodniej Afryce. Mozambik graniczy z RPA, Suazi, Tanzanią, Malawi, Zimbabwe oraz Zambią. Cała część wschodnia kraju położona jest u wybrzeży Oceanu Indyjskiego, a jego linia brzegowa wynosi prawie 2500 km. Populacja państwa wynosi prawie 23 mln mieszkańców, z czego stolicę – Maputo zamieszkuje prawie 1,15 mln osób. Mozambik, podobnie jak Angola do 1975 roku był portugalskim terytorium zamorskim, a wcześniej kolonią. Dużym atutem kraju jest stosunkowo bliska odległość do Azji, w szczególności do Indii oraz na Bliski Wschód.

W Mozambiku istnieją duże złoża mineralne w postaci gazu oraz węgla kamiennego. Eksploatowane są także złoża marmuru, bentonitu, boksytu, granitu oraz kamieni szlachetnych. Amerykańska grupa Anadarko szacuje odkryte przez siebie złoża gazu

na około 850 mln metrów sześciennych (około trzy razy więcej niż rezerwy na Morzu Północnym). Nie należy zapominać o drzewie tropikalnym, którego produkty generują coraz większe dochody.

3.1. Gospodarka

Mozambik jest jednym z najszybciej rozwijających się państw Afryki. Jego gospodarka oparta jest głównie na rolnictwie i rybołówstwie. Użytki rolne stanowią około 45% powierzchni kraju, jednak większość z nich nie jest eksploatowana. Uprawia się przeważnie bawełnę, trzcinę cukrową oraz kokosy. Dobrze rozwinięte jest także rybołówstwo, a krewetki są jednym z najważniejszych produktów eksportowych.

Pod koniec lat osiemdziesiątych, rząd rozpoczął serię reform makroekonomicznych, które zostały podjęte w celu ustabilizowania gospodarki. Doprowadziło to do ogromnej poprawy sytuacji gospodarczej i przyspieszyło jej wzrost.

W ostatnich latach Mozambik notuje wzrost PKB na poziomie 7/8%, a inflacja waha się w okolicach 10%. Prognozy ekonomistów na najbliższe lata są bardzo optymistyczne. Wzrost nadal utrzymywać się ma na poziomie około 8,4% w 2013 roku i 8% w roku 2014. Deficyt budżetowy wyniósł w 2012 roku 8,2%, natomiast w kolejnych latach prognozowany jest na odpowiednio 9,2% i 9,5%. Według Banku Światowego w 2025 roku, Mozambik ma być krajem rozwijającym się o średnim dochodzie (*middle-income country*).

Coraz większą część gospodarki stanowią, zwane w Mozambiku tzw. "megaprojects". Są to przedsięwzięcia zagranicznych inwestorów skupiające się głównie na eksploatacji surowców naturalnych takich jak gaz ziemny, węgiel czy boksyt. Dla przykładu, huta Mozal znajdująca się 20 km na południe od stolicy kraju Maputo, produkująca aluminium, generuje około 40% całego eksportu Mozambiku. O skali inwestycji świadczy również fakt iż do 2012 roku rząd w Maputo, wydał około 1600 zezwoleń na wydobycie węgla, w dużej mierze zagranicznym koncernom. Specjalna strefa ekonomiczna Nacala Corridor, przyciągnęła w 2012 roku inwestycje warte ponad 1,2 mld USD, a w 2013 roku ma ich być jeszcze więcej.

3.2. Tam warto inwestować

Z pewnością jednym z najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki jest w Mozambiku budownictwo. Boom budowlany ma się tutaj znakomicie i jest to dowód na to, że w kraju dokonuje się gospodarcza rewolucja. Kraj trawiony przez 15 lat wojną domową, jest gotowy, by w ciągu najbliższej dekady stać się jednym z największych placów budowy Afryki. Buduje się coraz więcej i na szeroką skalę. W najbliższych kilku latach ma być oddany między innymi ogromny kompleks mieszkalno usługowy, który stanowić będzie nie tylko nową dzielnicę, ale także nową jakość, jakiej do tej pory mieszkańcy Mozambiku nie doświadczali. Znajdą się tam mieszkania, galerie handlowe, punkty usługowe oraz szkoły. Cały projekt wart jest niemal miliard USD.

Ponadto rząd ma ambitny projekt kompletnego remontu i rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej kraju. Planowany jest przetarg na budowę nowego portu morskiego w Macuse oraz 525 km nowych linii kolejowych, które połączą port z Miastem Tete. Szacunkowy koszt samego portu to przeszło 2 mld USD. Spory rozwój czeka również sektor drogowy, gdyż władze planują inwestycje, nie tylko w obrębie dużych miast, ale także na prowincji. Ma to pomóc między innymi w transporcie bardzo dochodowego przemysłu węglowego, co w rezultacie przyczyni się do zwiększenia zdolności eksportu do ponad 120 mln ton rocznie. Kluczową są również inwestycje w samej stolicy i jej najbliższej okolicy.

Inwestycje w sektorze energetycznym mają na celu zwiększenie dostępu do energii z 20,7% ludności w 2012 roku do 24,1% w 2013. Budowana przez brytyjską spółkę elektrownia będzie pierwszą, w której do wytworzenia energii elektrycznej wykorzystany zostanie gaz. Całkowity koszt inwestycji to przeszło 250 mln USD. W trakcie budowy są kolejne dwie elektrownie tego typu w tym jedna w okolicach Maputo. Ponadto inwestycje w tym sektorze są niezbędne, aby zapewnić dostateczną ilość energii nie tylko mieszkańcom Mozambiku, ale również zakładom produkcyjnym i przemysłowym. Ma to być jeden z impulsów do dalszych inwestycji w tym kraju.

Niewątpliwie trafną decyzją będzie również inwestycja w sektor usług finansowych, który rozwija się bardzo dynamicznie. Uwarunkowane jest to przede wszystkim wspomnianymi inwestycjami w innych sektorach. Zaznaczyć należy, iż coraz większa ilość amerykańskich i europejskich firm z branży finansowej otwiera w Mozambiku swoje oddziały.

3.3. Podsumowanie

Mozambik, jak zresztą cała Afryka, staje się coraz bardziej popularnym miejscem lokowania kapitału. Pomimo, iż Mozambik wciąż nie jest krajem wysoko rozwiniętym, prognozy ekonomiczne mówią jednoznacznie, iż w najbliższych latach kraj ten przeżywał będzie boom gospodarczy, a potencjał jaki w sobie ma jest ogromny.